

Príbeh pre všetkých, ktorí nechcú
prísť o vôňu života

Carsten
Henn

PEKÁR A VÔŇA PRÍBEHOV

TATRAN

Carsten
Henn

PEKÁR
A VÔŇA
PRÍBEHOV

TATRAN

Z nemeckého originálu Carsten Henn:
Der Geschichtenbäcker,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Piper Verlag GmbH,
München 2022,
preložila Erika Ridziová.
Vyšlo vo Vydavateľstve TATRAN, Bratislava 2022
ako 5379. publikácia.
Vydanie I.

Prebal a väzbu podľa pôvodného návrhu
spracoval AldoDesign, Bratislava.
Zodpovedná redaktorka Zuzana Šulajová
Jazykoví redaktori Zlata Sršňová, David Grich
Technický redaktor Peter Zentko
Sadzba AldoDesign, Bratislava
Vytlačil FINIDR, s. r. o., Český Těšín.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

All rights reserved.

Copyright © 2022 Piper Verlag GmbH, München/Berlin.
Translation © Erika Ridziová 2022
Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2022

ISBN 978-80-222-1378-3

Pre všetkých, ktorí začínajú odznova.

Keď vieš upiecť dobrý chlieb,
poznáš aj prísady pre šťastný život.

(Giacomo Botura, pekár)

Prvá kapitola

Kôrka

Ako dlho môžeš ešte tancovať, keď hudba už nehrá?

Pýtal sa ktosi sám seba v mestskom Koncertnom dome. Jeho sála bola šperkovnicou plnou zlata a ozdôb, štukových ornamentov a lemov. Akoby to všetko hovorilo, že čas tu nehrá žiadnu rolu a nezáleží na tom, aký je práve rok, mesiac a deň.

Ale čas bežal a to bola časť problému.

Sofie Eichnerová sedela v piatom rade, na sedadle 34. Hoci bolo čalúnené, pripadala si, akoby padala do bezodnej hĺbky. Vo filmoch občas vídať ľudí – vždy v spomalenom zábere – padať chrbtom do mäkkej periny a presne tak sa práve cítila: Akoby v spomalenom zábere padala naznak, chýbala len tá mäkká perina.

Hudba pre ňu vlastne prestala hrať už pred viac ako troma mesiacmi, keď sa zranila. Úraz strhol ihlu z vinyly a riaditeľ hneď využil príležitosť a zbavil sa jej. Napokon, už dlho mal v oku jej nástupkyňu a v poslednom roku tú druhú pozýval hrať hosťovské roly v Kultúrnom dome tak často, ako to len išlo. Ešte k tomu je presne jeho typ. Irina Nijinsky.

Vychádzajúca hviezda. Už jej meno znelo ako tanec: dva rozhodné kroky s prehnutým chrbtom, potom jemné sklĺznutie. Nová primabalerína Koncertného domu sa ľahučko vznášala po javisku sprevádzaná tichým úžasom, akoby ju tvoril len vzduch.

Možno bola Irina v predchádzajúcom živote listom, pomyslela si Sofie. Nevinným javorovým listom, ktorý sa na jeseň zafarbil najprv nažltlo, potom načerveno, nijako sa neprevinil a za odmenu dostal tento život. Hlavnú výhru v karma-lotérii.

Po Sofiinom zranení sa Irina ani trochu neusilovala dostať jej miesto.

Práve naopak.

Využila svoju vlastnú príležitosť naplno.

Preto stála teraz hore na javisku, zatiaľ čo Sofie sedela spolu so svojím manželom Florianom na najlepších miestach – čestných miestach! – a musela počúvať, ako tá nádherná hudba hrá pre niekoho iného. Odtiaľto mala Sofie dokonalý výhľad na diaľku na javisku vo výške očí a aj zvuk orchestra hrajúceho v jame k nej doliehal silno a priezračne. Bolo to neznesiteľné.

A akoby sa jej vysmievali, pridali ešte aj *La Belle au bois dormant*, známu ako Šípková Ruženka od Čajkovského. Bol to pôvodne Sofiin kúsok. Nikto iný ho tak často netancoval, žiadna iná jej rola nebola taká vychválená. V tlači sa písalo, že si tento balet privlastnila.

Irina sa práve pustila do *Grand jeté*, deleného skoku, pri ktorom sa baletka zdvihne na jednej nohe

a jemne pristane na druhej. *Grand jeté* bola Sofiina mimoriadna špecialita. Nikto nedvíhal nohy elegantnejšie, vzletnejšie, exaktnejšie ako ona, nikto sa neudržel dlhšie vo vzduchu. Vo foyeri ešte vždy visela dvakrát tri metre veľká fotografia, zachytávajúca ju pri tomto skoku.

Publikum zadržalo dych.

Sofie cítila, že ani ona už nemôže dýchať, vzduch sa v nej akosi stlačil. Pľúca jej stvrdli, akoby boli z kameňa.

Postavila sa.

V tom istom okamihu všetky pohľady spočinuli na nej. Rýchlo sa otočila doľava a drobnými krôčikmi prechádzala okolo sediacich, využívajúc malú medzeru medzi kolenami a zadnou stranou radu sedadiel. Sedeli tam manželia Stromerovci, panie Schneiderlingová a Malewski a pán Barberi. Vrchnosť podporného spolku. Držali si tieto miesta odjakživa a nevzdali by sa ich ani pod hrozbou smrti, až kým ich jedného dňa láskavo neodkážu svojim potomkom.

Dve z nich dotknuto uhli kolenami (Adelheid Stromerová a pani Schneiderlingová), no dvaja ich ešte viac natiahli dopredu, aby Sofie sťažili prechod a tak protestovali proti jej vyrušeniu (pán Stromer a pani Malewski). Pán Barberi sa vôbec nepohol, akoby Sofie ani neprechádzala okolo, nijako sa nedal vyrušiť. Hľadel jednoducho cez ňu dúfajúc, že ho bude zvyšok publika obdivovať za jeho stoický postoj.

Sofie sa ospravedlňujúco usmiala, hoci na to nemala vôbec náladu. Ale ten, kto profesionálne tančuje, sa dokáže usmievať aj vtedy, keď jeho telo kričí. Úsmev znamenal len napnúť isté skupiny svalov. Nebol to pocit.

Stále znova šepkala „prepáčte“, až sa to stalo mantrou, ktorú už nehovorila ostatným návštevníkom, ale sebe samej. Prepáč, Sofie, že som ťa sklamala. Aj všetkých tam hore na javisku. Poznala ten pocit, vedela, aké hrozné je pre tanečnice a tanečníkov, keď sa niekto v hľadisku postaví. Vytrhne ich to z koncentrácie a spytujú sa sami seba, čo urobili zle. A ak sa to stane pri premiére ako dnes, pridá sa k tomu strach, že sa choreografia nevydarila a o chvíľu sálu opustia ďalší diváci.

Sofie zrýchlila. Cítila na sebe nespočetné množstvo pohľadov ako bodnutia ihlou. K tomu krútenie hlavou, krčenie nosa, mľaskanie. Ešte vždy sa nemohla nadýchnuť, pľúca ju pálili.

Sofie sa už nepozerala do očí, už sa neusmievala, sklonila hlavu a cez tvár jej ako záves viseli vlasy, v detstve farby slamy, teraz orieškovohnedé. Hľadela len na chodidlá a kolená. Ťažké dvojkrídlové dvere, ktoré viedli von do foyeru, sa jej zdali príliš vzdialené.

Takmer spadla. Takmer chcela spadnúť.

Len doraziť k východu tak rýchlo, ako to len pôjde. Ale nie utekať. Tak rýchlo, ako sa to len dá v úzkych zlatých, trblietavých večerných šatách po členky.

Blesk. Potom ešte raz. Fotili ju. Bolo ich stále viac. Tam, kde sa raz strhnú hranice slušnosti, dav ich bez váhania pošliape. Ďalšie blesky, tentoraz bližšie.

Odrazu sa ozval nejaký rachot. Publikum zalapalo po dychu.

Sofie sa obzrela a uvidela Irinu ležať na pódiu. Musela spadnúť. Irina nikdy nespadla.

Sofie tak pevne stisla pery, až jej znecitliveli, a prešla cez dvere. Vyšla z temnej sály do žiarivého svetla takmer ľudoprázdného foyeru. Musela pri-vrieť viečka, no náhlila sa po hladkej bielej dlažbe ďalej až von na námestie lesklé od mrholenia. Kamennitá dlažba sa šmýkala, akoby bola namydlená.

Až keď Sofie konečne stála na tejto neistej zemi, dokázala sa zase nadýchnuť.

Obzrela sa za seba.

Florian za ňou nešiel.

Sofie sa chvíľu zamýšľala, čo by mala urobiť. Ísť. Domov. Cítila úľavu, keď sa meter čo meter vzdalovala od Koncertného domu. Mesto jej robilo dobre. Ľudia, ktorí netancovali, ale sa v tento chladný aprílový večer mihali pomedzi dážď, niektorí trochu predklonení, akoby dúfali, že ich tak zasiahne menej kvapiek. Pritom to bolo presne naopak, takto im poskytovali ešte viac priestoru.

Chladný dážď jej zmýval z nahých pliec teplo Koncertného domu. Jemná látka luxusných šiat nasiakla vodou, perfektné záhyby ochabli.

Sofie pozerala na lesklé dlažobné kamene, aby sa nepotkla. Každý bol iný, napriek tomu sa spájali do

dokonalého celku. A žiaden sa nepýtal, či je na tomto svete na správnom mieste.

Bola taká pohrúžená do vlastných myšlienok, že sa na západnom konci Münsterského námestia zrazila so starým mužom.

„To ma mrzí! Prepáčte mi, prosím, moju nepozornosť. Ste v poriadku?“ opýtala sa pána ležiaceho na dlažbe a rýchlo mu podávala ruku.

„Knihám sa nič nestalo,“ odpovedal s nesmiernou úľavou, keď si starostlivo ohmatal ruksak. Muž mal na sebe olivovozelené krojové nohavice, priveľké sako rovnakej farby a plstený klobúk.

„Myslela som, ako je vám,“ spresnila Sofie.

„V mojom veku nie je problém padanie, ale vstávanie,“ odvetil so šibalskými iskrami v očiach.

Sofie mu pomohla na nohy a oprášila mu špinu ulice z oblečenia.

„Je mi to naozaj ľúto, bola som zamyslená.“

„To som videl. Boli ste taká zahľbená, akoby ste čítali knihu.“

Sofie potriasla hlavou. „Myslela som na dlažobné kamene.“ Zháčila sa. „Nie, vlastne o svojom živote.“

„Niekedy je dobré premýšľať o živote, akoby to bola kniha. A premýšľať, ako by sme ju mali písať ďalej. Aby sme pochopili, že to my sami držíme pero v ruke.“ Pozrel na hodinky. „Musím ísť, môj prvý klient čaká. A nemá rád čakanie.“ Starostlivo si upravil ruksak a narovnal klobúk.

„Ešte raz prepáčte,“ povedala Sofie. „Inokedy nie som taká.“

„V poriadku. Pôjdem teraz o čosi rýchlejšie a svet bude potom opäť presne tam, kde má byť.“ Pozrel sa na ňu a venoval jej úsmev. „Pripadáte mi ako veľmi milá žena, preto vám zo srdca želám veľa šťastia. Vo vašom živote.“ Zdvorilo kývol hlavou, otočil sa a kráčal svižným krokom smerom k Münsteru.

Keď sa Sofie poobzerala, aby sa zorientovala, pohľadom zavadila o tmavovlasé kučeravé dievčatko v okne. Hľadelo za starým mužom, ktorý práve zabočil za roh. Toto dieťa malo ešte všetko pred sebou.

Tancujúce dieťa v nej už nemalo pred sebou nič dôležité.

Linka električky číslo 18 viedla von z mesta, míňala čoraz menej domov a čoraz viac polí, na ktorých sa pestovalo obilie, zemiaky a kvety. Náladový apríl zastavil dážď a nechal slnko zapadať vo farbe vaječného žltka. V teplom svetle vyzeralo všetko pokojne a idylicky – a teda úplne inak ako v Sofie. Za zákruťou koľajníc sa v diaľke ešte raz vynorilo mesto dvíhajúce sa z večernej hmly ako obrázok vystrihnutý nožnicami. V strede mesta ležal ako tmavá perla v mušli Koncertný dom. Sofie sa rýchlo pozrela inam a potiahla si premočené studené šaty, ktoré sa jej lepili na pokožku. Potom si k sebe ako ochranný štít pritisla malú kabelku.

Keď električka zastavila na jej zastávke a ona vystúpila do neónového svetla jedinej pouličnej lampy, definitívne si to uvedomila: Už nikdy viac nebude tancovať.

V okenných sklách odchádzajúcej električky uvidela svoj odraz. Oči trochu priďaleko od seba, lícnice jej vystupovali nedostatočne. Nebola žiadna klasická krásavica. Nikdy ňou nebola. Ako dieťaťu jej telo rástlo nepravidelne a málo elegantne. Niekedy jej krk pôsobil ako príliš krátky, inokedy ruky príliš dlhé, potom sa jej zadok javil príliš široký a nos špicatý. Ale keď Sofie dospela a jej telo bolo po všetkom tom naťahovaní a vystieraní hotové, mala končatiny predisponované na tancovanie. A pri tanci sa Sofie po prvýkrát cítila pekná, pri tanci bola konečne sama sebou a na správnom mieste.

Keď sa električka stratila v temnej diaľave, rozprestierala sa pred ňou tichá dedina. Bola jedným z miest, o ktorých v skutočnosti nikto nevedel povedať, prečo sa nachádzajú práve tu. Netiekla tu žiadna rieka, netýčil sa žiaden horský hrebeň, nešlo o úrodnú dolinu. Ten fliačik kraja vyzeral rovnako ako všetko navôkol. Dedina by sa dala pokojne presunúť o desať či dvadsať kilometrov na jednu alebo druhú stranu a nebol by v tom žiaden rozdiel.

V okolí bola známa ako „Sirôtková dedina“, lebo z tunajších záhradníctiev sa odjakživa presádzali kvety na cintoríny v meste. Existovali tu tri veľké podniky, ktoré prevádzkovali aj obchod s rezanými kvetmi a navzájom sa nemohli zniesť. Ľudia boli hrdí na založenie dediny v rímskych časoch, svedčil o tom drobný zamrežovaný zvyšok múru, stojaci pod ochrannou strechou na križovatke so semaforom. Vrchný inštruktor štúdií na

dôchodku sa už roky pokúšal dokázať, že kamen-
né zvyšky patrili k vile bohatého rímskeho kup-
ca – hoci všetko nasvedčovalo tomu, že boli súčas-
ťou kravína.

Sofie prešla okolo kostolnej veže, najvyššej bu-
dovy v dedine, kde niekedy hniezdili plamienky
driemavé. Deti v škôlke rady maľovali ich pekné
tváričky v tvare srdca s malými čiernymi očkami
(základná škola tu nebola, najbližšia sa nachádzala
až v susednom mestečku). Okrem kvetinárstiev
na hlavnej ulici rozkvitlo niekoľko obchodov. Sofie
prešla okolo ich tmavých výkladov. Bola tam *Peká-
reň Johannes Pape & syn* a vedľa nej obchodík vo
dvore patriaci rodine Nittelsovcov. Namiesto mä-
siarstva, už veľa rokov prázdneho, prednedávnom
otvorili steakovú reštauráciu s názvom *Žiara & po-
pol*. Majiteľ často stál pred dverami, fajčil a pozor-
oval ulicu, akoby tým chcel prilákať zákazníkov.
Pobočka banky a kadernícky salón boli zavreté,
z banky fungoval už len bankomat a tlačiareň ban-
kových výpisov, a ak chcel niekto nový účes, musel
sa vybrať do susednej dediny do salóna *Bod strihu*.
Potom tu bol už len hospodár Mattes, červeno-
líci veľký muž, ktorý vyzeral ako obrovské bábät-
ko a rovnako rád aj reval. Na kraji dediny choval
sliepky, husi aj dve včelstvá. A trochu mimo dedi-
ny stál supermarket s veľkými neónovými písme-
nami nad výkladom a parkovacími miestami za-
darmo.

Jediné pohostinstvo sa volalo *Voly* (s federálnou

bowlingovou dráhou) a stálo priamo na zastávke električky. Keď Sofie prechádzala okolo, práve sa otvorili vchodové dvere a vypluli na ulicu akéhosi opilca. Spolu s ním prenikla von aj dunivá hudba.

Cítila, ako jej nohy naberajú rytmus a kroky sa prispôsobujú ťažkému taktu. Tak pevne si pritisla ruky na uši, až to zaboľelo. Rýchlo pokračovala v ceste, prešla okolo cintorína s malou kaplnkou a uši si pustila, až keď zabočila za roh do Bellerskej ulice, kde vo svetle pouličnej lampy stál dom, ktorého druhé poschodie obývala.

Keď Sofie otvorila dvere bytu, nevyzula sa ani si nevyzliekla kabát, vošla rovno do obývačky, kľakla si ku komode a vytiahla najspodnejšiu zásuvku. Mala tam schovanú škatuľku obviazanú ružovou stužkou. Opatrne otvorila vrchnák a pri pohľade na svoje prvé baletné topánky nedokázala pochopiť, že jej chodidlá boli kedysi také malé. Podrážky boli takmer úplne pretancované a na špičke ľavej topánky sa ešte dala rozoznať vyblednutá kvapka krvi, keď to prehnala s tancom na špičkách. Vybrala topánky zo škatule a pevne si ich pritisla na hrud'. Prečo nemohli veci, ktoré boli v živote pekné a správne, zostať navždy? Prečo sa svet musí stále ďalej otáčať, keď už raz bol na správnom mieste? Žila svoj dievčenský sen. Kde však nájde sny pre veľké dievčatá?

Sofie sa zrútila a dovolila slzám, aby tiekli, ako dlho chceli.

A ony chceli veľmi, veľmi dlho.

Keď Sofie opustila sálu, Florian čakal. Sedel na sedadle 35 v rade 5 a strnulo cival na javisko, akoby ho dianie na ňom úplne pohltilo. Nepozrel naľavo ani napravo, neospravedlnil sa. Všetko bolo normálne. *Houston, nemáme žiaden problém.*

Prečkal aj prestávku, tú nekonečne dlhú prestávku, počas ktorej sa niekoľkokrát bez úspechu pokúšal dovolať Sofie, a ľuďom musel donekonečna odpovedať na tie isté otázky. Mnohí ho poznali, keďže už roky inscenoval v mestskom Koncertnom dome.

Bol to prudký záchvat migrény. Tak znela jeho verzia. Najprv si myslel, že povie niečo o kolapse obehového systému, ale v tom prípade by Sofie tak rýchlo neodišla.

Nevoľnosť? To by sa mohla neskôr vrátiť. Keď sa ho na ňu cez prestávku pýtal prvý človek, napadla mu migréna a potom už musel zostať pri tom, hoci Sofie nikdy netrpela migrénou.

Veď mu nič nepovedala, jednoducho vstala a odišla. Typické pre Sofie, vždy si myslela, že, skrátka, musí sám vedieť, čo ju trápi. Pritom sa cítil ako rybár, ktorý ani po mnohých rokoch nevie, čo sa deje v mori, akurát mal niekedy šťastie a chytil zo pár strieborných rybiek. Ale v poslednom čase už nemal takmer žiadne šťastie... vlastne vôbec žiadne.

Druhú polovicu predstavenia sa cítil ešte horšie. Pre Sofiine miesto vedľa neho, ktoré nebolo len prázdne, bolo opustené.

Po poslednej opone sa Florian previnilo vybral do zákulisia, aby zagratuloval kompánii a zobral do náručia plačúcu Irinu. Privinula sa k nemu, áno, takmer sa naňho pritisla a on ju hladkal po jemných vlasoch.

„Sofie by bola tak rada zostala,“ utešoval ju. „Veľmi sa tešila, že si s vami pripije.“

Slabomyseľnosť.

Florian s takým niečím počítal. Sofie bola na konci svojho aktívneho obdobia ako gumená páska, ktorej jeden koniec bol ešte pripútaný k baletu, zatiaľ čo druhý sa čoraz silnejšie ťahal k novému životu. Už dlho to škripalo a bolo len otázkou času, kedy sa pretrhne.

Sofiina údajná migréna ho teraz nútila rýchlo odísť z oslavy. Rád by oslavoval do rána, lebo choreografia bola inovatívna a kompánia – až na ten incident – vo vynikajúcej forme, aj orchester mal dobrý večer, čo nebolo pravidlom. Predovšetkým preto, lebo huslisti radi pili. Bol to jeho svet, Florian bol naďalej súčasťou toho sveta. Jeho hudba ešte hrala.

Keďže ďalšia električka išla až o polhodinu, zavolať si taxík. Šofér celú cestu hovoril o škandále na premiére baletu, o urazenej bývalej primabaleríne, ktorá s revom opustila sálu a cestou von brutálne zrazila niekoľkých ľudí na kolená. Florian sa mykol. Zlé správy sa šírili rýchlo. A zjavne sa ešte nabalovali. Florian sa k celému nezmyslu vyjadril, až keď zaplatil, zato o to ráznejšie: „Keby ste čo len raz videli,

ako úžasne moja žena tancuje, držali by ste tú svoju zasranú klapačku! Mala migrénu! Povedzte to, došľaka, aj svojim kolegom a zákazníkom!“ A prudko zabuchol dvere. Potom sa pozrel na dom, v ktorom, ako dúfal, nájde Sofie. Tri poschodia, zariadené pred pár rokmi. S krémovými vonkajšími stenami a zinkovou strechou pôsobila hranatá budova medzi všetkými tými zavalitými domami cudzo ako ufo, ktoré tu omylom pristálo. Na prízemí býval Dr. Stephan Mettler, ORL lekár z mesta, so svojou ženou Sabine. Pár, obaja päťdesiatnici, si tu splnil sen o záhrade, ktorá bola jedinou poctou Taliansku, kam pre Sabinin strach z cestovania nikdy nemohli ísť. Na prvom poschodí žila Marie Denka, ktorá viedla škôlku *Sedem trpaslíkov*. Na perách mala vždy úsmev, dokonca aj keď len vynášala smeti. Florian uvažoval, aké je jej tajomstvo. Mala by to prezradiť Sofie. Najlepšie hneď teraz.

Poznal Marie od spoločných školských čias, potom sa však jeden druhému stratili z očí. Ale keď Florian a Sofie pred rokom hľadali nový byt a pýtali sa v kruhu priateľov, dopyčula sa o tom a pomohla im získať nové bývanie.

V byte nad ňou boli zdvihnuté rolety, ale všade panovala tma. Žeby Sofie predsa len nešla domov? Stalo sa jej niečo? Spravila si niečo?

Aký bol totálny idiot! Ako mohol zostať v Koncertnom dome?

Florian rýchlo otvoril vchodové dvere a rozbehol sa hore schodmi. Bez dychu odomkol a hneď ako